

TEMAT NR 11: CELE I RODZAJE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

1. EKONOMICZNE CELE GOSPODAROWANIA.

Głównym celem prowadzenia działalności gospodarczej jest **osiąganie maksymalnych korzyści finansowych**. O tym, jakie towary i w jaki sposób będą wytwarzać przedsiębiorstwa bądź jakie będą świadczyć usługi, decyduje **mechanizm rynkowy**. Jego funkcjonowanie opiera się na wzajemnych relacjach między popytem a podażą. Inne ekonomiczne cele działalności gospodarczej przedsiębiorstw to m.in.:

- a) poszerzanie rynku zbytu,
- b) utrwalanie własnej pozycji na rynku oraz podnoszenie konkurencyjności firmy,
- c) maksymalizacja wartości rynkowej przedsiębiorstwa.

2. SPOŁECZNE CELE GOSPODAROWANIA.

Obecnie przedsiębiorcy zwracają coraz większą uwagę na społeczne cele gospodarowania. Jest to działanie zgodne z koncepcją **społecznej odpowiedzialności biznesu**. Takie podejście powoduje, że działania na rzecz społeczeństwa są traktowane nie jako koszty, ale inwestycje prowadzące do osiągnięcia zysku.

3. CZYNNIKI PRODUKCJI.

Efekty działalności gospodarczej zależą od umiejętności i stopnia wykorzystania zasobów nazywanych **czynnikami produkcji**. Są to materialne i niematerialne środki, które służą do produkcji towarów bądź świadczenia usług. Do czynników produkcji zalicza się:

- a) zasoby naturalne (ziemia),
- b) zasoby siły roboczej (praca), określane często jako kapitał ludzki,
- c) kapitał,
- d) informacje (wiedza),
- e) przedsiębiorczość.

Dawniej, z powodu dużego znaczenia rolnictwa w gospodarce większości państw, za główny czynnik produkcji uważano **ziemię**. Obecnie coraz większą wagę przywiązuje się do **wiedzy**. Wynika to z ogromnej roli, jaką odgrywa ona we współczesnej gospodarce, szczególnie w usługach badawczo – rozwojowych, informacyjno – komunikacyjnych oraz przemyśle wysokiej technologii. Do podstawowych czynników produkcji zalicza się dziś także **przedsiębiorczość**, czyli gotowość do podejmowania działalności gospodarczej i ponoszenia związanego z tym ryzyka. Przedsiębiorczość jest podstawą i warunkiem innowacyjnego rozwoju gospodarki, podnoszenia jakości życia społeczeństw oraz wzrostu zamożności

poszczególnych mieszkańców krajów bądź regionów. Zwiększa także potencjał i konkurencyjność regionalnej oraz krajowej gospodarki na rynkach światowych.

4. RODZAJE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ,

Do podstawowych rodzajów pozarolniczej działalności gospodarczej należą:

a) działalność przemysłowa – wydobywanie lub przetwarzanie zasobów naturalnych w celu pośredniego lub bezpośredniego zaspokajania potrzeb konsumentów,

b) działalność budowlana – wznoszenie budowli, ich remontowanie i konserwacja,

c) działalność usługowa – zaspokajanie szeroko rozumianych potrzeb konsumentów (np. nauczanie, ochrona zdrowia),

d) działalność handlowa – specjalny rodzaj usług, polegający na pośredniczeniu między sprzedającym a kupującym, czyli na wymianie wyprodukowanych dóbr, nazywanych w handlu **towarami**.

Podstawą do klasyfikowania działalności gospodarczej w statystyce, rachunkowości, sprawozdawczości i rejestrach urzędowych jest **Polska Klasyfikacja Działalności (PKD)**, czyli usystematyzowany wykaz wszystkich rodzajów działalności społeczno – gospodarczej.

5. PROFIL DZIAŁALNOŚCI PRZEDSIĘBIORSTWA.

Gdy zdecydujemy się na prowadzenie działalności gospodarczej, powinniśmy przejrzeć PKD w celu wybrania dziedzin, w których przedsiębiorstwo będzie miało największe szanse powodzenia. Internetowa wyszukiwarka kodów PKD znajduje się na stronach www.pkd.pl oraz www.pkd.com.pl. Kod PKD stanowi skrót określający rodzaj działalności gospodarczej. Składa się on z litery oznaczającej sekcję gospodarki, potem dwóch cyfr określających dział i następnie kolejnych cyfr i litery, które oznaczają najbardziej szczegółowy zakres w strukturze PKD. Na przykład kod PKD I 56.10.B oznacza przynależność działalności przedsiębiorcy do sekcji I (działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi), działu 56 (gastronomicznego), branży 10 (placówki gastronomiczne) i rodzaju B (placówki mobilnej). Tak zatem można sklasyfikować przedsiębiorcę prowadzącego sezonową budkę z lodami na plaży w Świnoujściu.

W PKD każdy segment, w którym można podjąć działalność gospodarczą, jest więc precyzyjnie określony. Gdy rozpoczyna się działalność, należy wziąć to pod uwagę i zaznaczyć w dokumentacji odpowiedni dział PKD, niezależnie od tego, czy będzie to spółka, czy – działalność gospodarcza osoby fizycznej. Przy wyborze określonego profilu działalności warto się skoncentrować na dziedzinie, w której jest się najlepszym. Zatem

specjalista od oprogramowania komputerowego powinien raczej zacząć od działalności w branży IT niż od hodowli owiec.

Odpowiednio profilując podejmowaną działalność, należy pamiętać o tym, by nie dokonywać zbytniego rozproszenia na dziedziny i sektory, gdyż ciężko będzie nad nimi zapanować. Także z branżowego punktu widzenia lepiej jest się postrzeganym, gdy profil i działalność przedsiębiorcy świadczy o jego kompetencjach i kwalifikacjach w konkretnej dziedzinie. W tym względzie zasada „Im więcej, tym lepiej” nie będzie niestety miała zastosowania.

6. KRYTERIA PROFILOWANIA DZIAŁALNOŚCI.

Niejednokrotnie, obserwując podmioty prowadzące działalność gospodarczą, utożsamiamy logo, którym się posługują, z konkretną usługą, towarem czy branżą. Logo często nawiązuje w prosty sposób do nazwy przedsiębiorstwa, przez co mamy wrażenie, że dany podmiot działa tylko i wyłącznie w branży, z której korzystaliśmy. Przykładowo: producenta lodówek intuicyjnie nie utożsamiamy z wytwarzaniem odzieży czy słodczy, a wytwórcy mebli raczej nie kojarzymy ze środkami farmaceutycznymi. Z kolei podobne do siebie nazwy przedsiębiorstw skłonni jesteśmy zaliczać do tego samego segmentu rynku. Często może się jednak okazać, że nie ma nic bardziej mylnego.

Każdy przedsiębiorca może podejmować i prowadzić wszelkiego rodzaju działalność gospodarczą, co jest zapisane w konstytucyjnej zasadzie wolności podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej. Swoboda przedsiębiorczości jest ograniczana prawnie przez konieczność uzyskiwania różnego rodzaju koncesji, licencji i zezwoleń, które umożliwiają państwu sprawowanie pieczy nad należyтым, starannym i zgodnym z prawem prowadzeniem działalności w określonych branżach. Niekiedy działalność w danym sektorze może prowadzić jedynie państwo. Przykładowo: na produkcję spirytusu mają pozwolenie jedynie spółki Skarbu Państwa.

Naturalną konsekwencją zasady wolności gospodarczej jest podejmowanie i prowadzenie przez jeden podmiot działalności w różnych sektorach, często bardzo się od siebie różniących. Niemniej jednak wyodrębnienie głównej branży, w której działa przedsiębiorca, jest kluczowe już na etapie wstępnych założeń przy podejmowaniu konkretnej działalności gospodarczej. Dzięki określeniu głównej branży możliwe jest bowiem skuteczne i efektywne dobranie metod i środków do realizacji celów założonych przez przedsiębiorcę. Rodzi się zatem pytanie, jakie kryterium przyjąć, by jasno i precyzyjnie określić sektor, w którym w przeważającej mierze działa przedsiębiorca. Rozróżnienia są dwa:

a) metoda ilościowa, która zakłada, że przeważający rodzaj działalności to ten, który jest zewnętrznie najbardziej widoczny (np. fabryka produkująca meble, sieć sklepów meblowych),

b) metoda jakościowa, która zakłada, że główna rodzajowo działalność przedsiębiorcy to działalność generująca po jego stronie największy przychód, niezależnie od tego, jak jest to zmanifestowane zewnętrznie (np. biuro pośrednictwa nieruchomości albo pośrednictwo giełdowe).

Powyższe metody nie wykluczają się wzajemnie i mogą być stosowane łącznie w formie metody ilościowo-jakościowej.

7. CELE PROWADZENIA PRZEDSIĘBIORSTWA.

Cele prowadzenia działalności gospodarczej można podzielić na:

a) zewnętrzne, czyli takie, które są związane z funkcjonowaniem przedsiębiorcy w społeczeństwie i wynikającymi z tego obowiązkami (np. płacenie podatków, odprowadzanie składek ubezpieczeniowych do ZUS-u, kreowanie produktu krajowego brutto),

b) wewnętrzne, czyli te, które przyświecają przedsiębiorcy podejmującemu działalność (np. wyprodukowanie określonej liczby mebli, hodowla zwierząt, produkcja środków farmaceutycznych).

Cele zewnętrzne wiążą się głównie z różnego rodzaju obowiązkami, jakim podlegają przedsiębiorcy. Cele wewnętrzne pozwalają natomiast na odpowiednie sprofilowanie działalności danego przedsiębiorcy i dobranie takich metod i środków działania, które jak najpełniej je urzeczywistnią. O ile więc cele zewnętrzne powstają poza zakresem decyzji i wolnej woli przedsiębiorcy, o tyle na kształt i charakter celów wewnętrznych przedsiębiorca ma wyłączny wpływ.

W polskim stanie prawnym cele zewnętrzne wynikają z profilu przedsiębiorstwa, który to profil określany jest na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD). Jest to prawnie usankcjonowany zbiór możliwych sektorów i branż, które obejmować będzie działalność przedsiębiorcy. Wyróżnia się trzy sektory gospodarki: usługi, przemysł i rolnictwo. Wszystkie one dzielą się na sekcje i branże (np. przemysł dzieli się m.in. na przemysł elektromaszynowy, chemiczny, mineralny, lekki, spożywczy).

MATERIAŁY I POMOCY EDUKACYJNE DO TEMATU – CELE I RODZAJE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

Krok w przedsiębiorczość, Podręcznik do podstaw przedsiębiorczości dla szkół ponadgimnazjalnych, Zbigniew Makieła, Tomasz Rachwał, Nowa Era, Warszawa 2014

Portale i strony internetowe - epodreczniki.pl, www.pkd.pl, www.podrecznik.edugate.pl, poradnikprzedsiębiorcy.pl, pl.wikipedia.org, www.pkd.com.pl, prod.ceidg.gov.pl, www.biznes.gov.pl, www.nbportal.pl, stat.gov.pl, studylibpl.com, poradnik.ngo.pl, www.praca.pl, www.infor.pl, msp.money.pl, www.biznesowy-poradnik.pl, samozatrudnienie.kalkulator-plac.eu, mojafirma.infor.pl, www.pep.pl, filmy na YouTube o działalności gospodarczej.

POLECENIA DO WYKONANIA

Proszę przeczytać powyższe streszczenie, ewentualnie temat z podręcznika „Cele i rodzaje działalności gospodarczej”, str. 128 – 131 lub skorzystać ze źródeł internetowych, a następnie odpowiedzieć na następujące pytania i wysłać odpowiedzi do 5 maja 2020 r. na maila: rsegda1@o2.pl:

- 1. Scharakteryzuj ekonomiczne i społeczne cele gospodarowania.**
- 2. Wymień i opisz czynniki produkcji.**
- 3. Przedstaw rodzaje działalności gospodarczej.**

W razie problemów proszę pisać do mnie na wyżej podanego e-maila.